

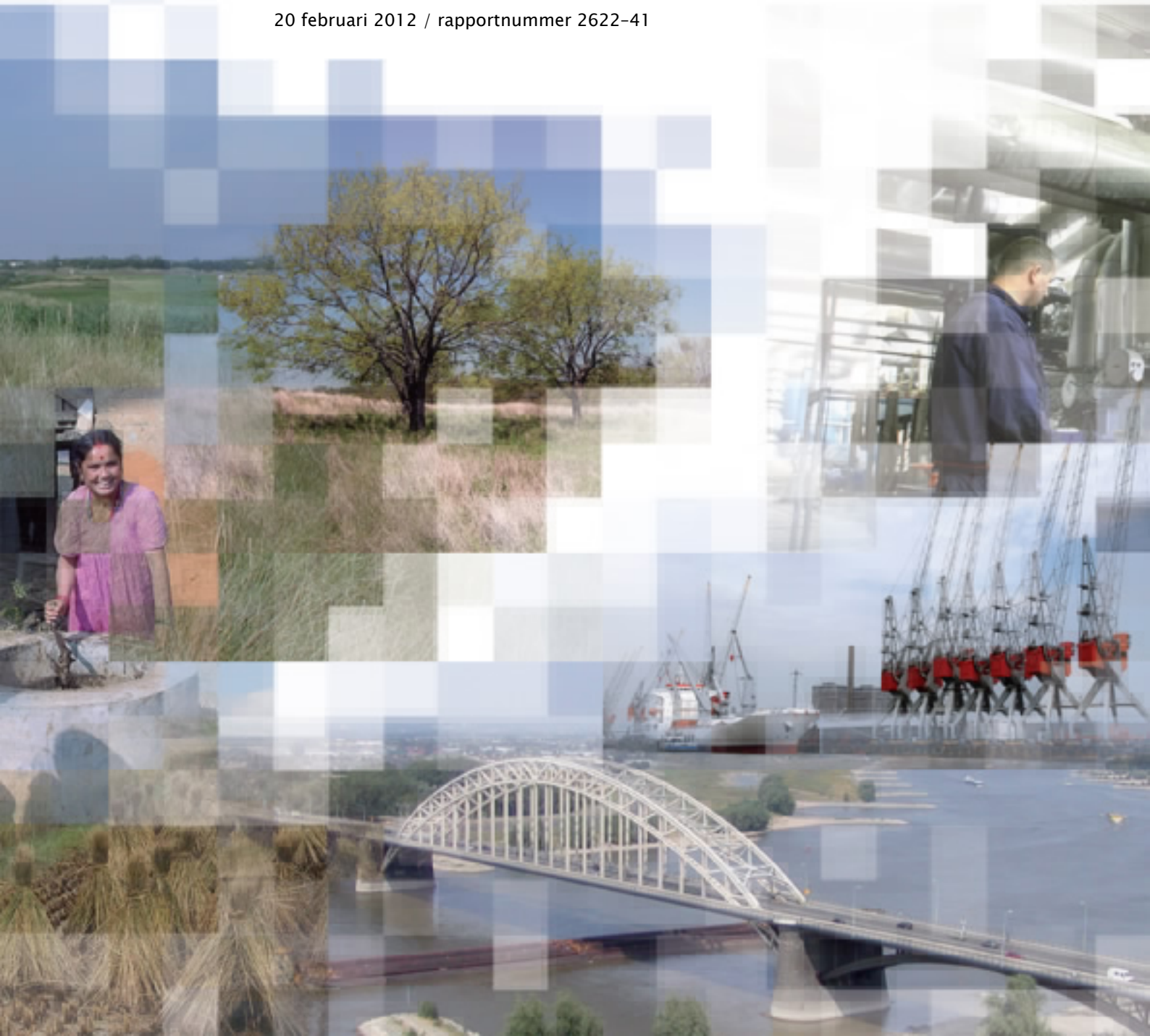

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Bestemmingsplan buitengebied Overberg, Maarn, Maarsbergen en Amerongen (OMMA)

Advies over reikwijdte en detailniveau
van het milieueffectrapport

20 februari 2012 / rapportnummer 2622-41

1. Hoofdpunten van het MER

De gemeente Utrechtse Heuvelrug wil het bestemmingsplan buitengebied voor de gebieden Overberg, Maarn, Maarsbergen en Amerongen (OMMA) herzien. Omdat het bestemmingsplan kaderstellend is voor m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten en er mogelijk sprake is van effecten op Natura 2000-gebieden wordt de plan-m.e.r.-procedure doorlopen. Bevoegd gezag is de gemeenteraad van Utrechtse Heuvelrug.

De Commissie voor de m.e.r. (verder: de Commissie)¹ beschouwt de volgende informatie essentieel voor het op te stellen milieueffectrapport (MER):

- de (milieu)knelpunten en daaraan gekoppelde milieugebruiksruimte voor de ruimtelijke uitbreidingsmogelijkheden van agrarische activiteiten;
- een voornemen, conform het in het startdocument opgenomen scenario maximale mogelijkheden, waarin alle activiteiten zijn opgenomen waarover (opnieuw) een besluit kan worden genomen met een beschrijving van de maximale effecten van dit voornemen, inclusief de mogelijkheden via vrijstelling, ontheffing en wijziging;
- de ontwikkeling van een integraal alternatief gericht op zowel agrarische ontwikkeling als behoud en ontwikkeling van natuur, landschap en recreatie;
- een zelfstandig leesbare samenvatting, met voldoende onderbouwend kaartmateriaal.

In de volgende hoofdstukken geeft de Commissie een toelichting en beschrijft zij in meer detail welke informatie in het MER moet worden opgenomen.

De Commissie bouwt in haar advies voort op het Startdocument plan-m.e.r. Daarnaast heeft zij kennis genomen van enkele documenten w.o. de Structuurvisie Groen en Vitaal².

¹ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl onder *adviezen*.

² Voor een overzicht van geraadpleegde documenten zie Bijlage 1.

Toelichting

2. Beleidskader

In de Structuurvisie “Groen dus Vitaal” heeft de gemeente haar visie op de gewenste ontwikkelingen in het buitengebied verwoord. Het Startdocument geeft aan dat ‘waar mogelijk’ rekening wordt gehouden met de structuurvisie. Geef aan welke randvoorwaarden de Structuurvisie stelt en maak daarbij onderscheid in harde en zachte randvoorwaarden.

Ga ook in op de (eventuele) randvoorwaarden die voortvloeien uit:

- De Verordening veehouderij, stikstof en Natura 2000;
- Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij (AMvB huisvesting);
- Dierenwelzijnswetgeving³;
- Wet geurhinder en veehouderij en de Wet luchtkwaliteit;
- De gemeentelijke archeologische waardenkaart;
- Het actuele beleid voor het Nationaal Park.

Daarnaast is beleid en regelgeving in ontwikkeling. Geef in het MER aan of en zo ja, op welke wijze hiermee rekening gehouden wordt. Het gaat daarbij om:

- de provinciale structuurvisie;
- de gemeentelijke Agrarische Nota;
- de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS);
- de nadere begrenzing van de EHS. Geef aan wat de status is van het Akkoord van Utrecht. Geef daarbij aan of en zo ja welke ambitie de gemeente heeft om invulling te geven aan natuurdoelstellingen voor de ontgrensde gebieden en de gebieden binnen de groene contour.

3. Referentiesituatie en milieugebruiksruimte

3.1 Referentiesituatie

Het MER gaat een voortoets c.q. Passende Beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet bevatten.

Voortoets c.q. Passende Beoordeling

Voor de voortoets c.q. Passende Beoordeling bij plan-m.e.r. geldt de huidige feitelijke situatie als referentie. Het Startdocument geeft aan dat bij de beschrijving van het aantal dieren uitgegaan wordt van de feitelijke situatie op de bedrijven en dat deze informatie gegenereerd wordt uit de provinciale database (Web Bestand Veehouderij Bedrijven).

³ In het bijzonder de (aanscherping van) oppervlakenormen en de noodzaak tot aanpassen van stallen en schaalvergroting.

De Commissie onderschrijft dat met deze informatie een goed beeld gegeven kan worden van de feitelijke situatie.

MER

Voor het MER geldt de milieusituatie bij autonome ontwikkeling als referentie voor de vergelijking van milieueffecten. Het Startdocument geeft aan dat bij de beschrijving van de autonome ontwikkeling rekening wordt gehouden met de te nemen maatregelen in het kader van de AMvB Huisvesting en veehouderij. Geef daarbij ook informatie over:

- Het deel van de reeds bestemde en tevens vergunde ruimte dat met grote zekerheid op korte termijn ingevuld wordt.
- De bedrijfsontwikkelingsplannen, die zijn ingediend op basis van het Actieplan Ammoniak en Veehouderij en die een afwijking van het Besluit huisvesting mogelijk maken.

Beargumenteer waarom ontwikkelingen wel of niet zijn meegenomen en waarom ze gezien worden als huidige situatie, autonome ontwikkeling of onderdeel van het voornemen.

Beschrijf in ieder geval de volgende milieuaspecten van de referentiesituatie:

- de wijziging in milieusituatie als gevolg van het Besluit huisvesting en het Actieplan Ammoniak en Veehouderij (alleen intensieve veehouderij);
- de ontwikkeling van de achtergronddepositie van verzurende en vermestende stoffen;
- de emissie van verzurende/vermestende stoffen in het plangebied zelf en de hieruit voortvloeiende depositie op kwetsbare natuur, waaronder Natura 2000-gebieden, beschermde Natuurmonumenten en de provinciale Ecologische Hoofdstructuur;
- verstoring als gevolg van recreatieve ontwikkelingen.

3.2 Milieugebruiksruimte

Om knelpunten te kunnen identificeren bij de realisatie van het voornemen of een alternatief, moet de aanwezige milieugebruiksruimte worden vastgesteld.

Bepaal deze milieugebruiksruimte aan de hand van:

1. de gevoeligheid van natuur voor vermestende en verzurende stoffen;
2. de aanwezigheid van geur- of geluidsgevoelige objecten;
3. de huidige of gewenste landschappelijke en ruimtelijke kwaliteiten en de bestaande cultuurhistorische waarden;
4. de verstoringgevoeligheid van kwetsbare natuur door recreatie.

Geef deze randvoorwaarden en de daaruit voortvloeiende milieugebruiksruimte zoveel mogelijk op kaart aan.

4. Scenario maximale mogelijkheden en integraal alternatief

4.1 Scenario maximale mogelijkheden

Voornemen vs autonome ontwikkeling

Het onderscheiden van de elementen in het bestemmingsplan die behoren tot het voornemen ten opzichte van elementen die behoren tot de autonome ontwikkeling is lastig. De Commissie hanteert hierin de basisregel dat alles waarover (opnieuw) een besluit kan worden genomen onderdeel is van het voornemen. Dus behoren de volgende elementen in het bestemmingsplan tot het voornemen:

- Alle nieuwe activiteiten en (her)bestemmingen die nog niet zijn vergund.
- (Her)bestemmingen die wel zijn vergund, maar (nog) niet gerealiseerd, voor zover ze niet onder de autonome ontwikkeling vallen. Hieronder vallen de niet benutte vergunningsruimte, maar ook de nog geldende vergunningen van gestopte bedrijven.
- Illegale situaties die worden gelegaliseerd.

Scenario maximale mogelijkheden

Beschrijf in het MER hoeveel ruimte het bestemmingsplan (maximaal) wil bieden aan – en hoeveel ruimte door middel van een wijzigingsbevoegdheid mogelijk gemaakt kan worden voor –:

- intensieve veehouderijen;
- grondgebonden veehouderijen;
- paardenhouderijen;
- omschakeling naar andere agrarisch gebruik zoals boomteelt;
- verblijfs- en dagrecreatie met de daarbij behorende voorzieningen en zonering;
- natuurontwikkeling (realisatie EHS);
- functieverandering van agrarische bedrijven;

Geef daarbij aan wanneer en onder welke voorwaarden gebruik gemaakt kan worden van ontheffingen en de wijzigingsbevoegdheid.

Knelpuntenanalyse

- Confronteer de eerder bepaalde milieugebruiksruimte met de milieugevolgen van het scenario met maximale ontwikkelingsmogelijkheden (inclusief autonome ontwikkeling) en bepaal of en waar zich conflicterende situaties gaan voordoen.
- Geef aan of conflicterende situaties oplosbaar zijn met mitigerende maatregelen.

Deze knelpuntenanalyse kan aanleiding zijn om alternatieven uit te werken binnen het plangebied. De informatie kan ook gebruikt worden voor toekomstige bestemmingsplanuitwerkingen. Nieuwe ontwikkelingen kunnen dan individueel getoetst worden aan de voor dit bestemmingsplan reeds in beeld gebrachte ontwikkelruimte.

4.2 Integraal alternatief

Het Startdocument geeft aan dat naast de referentiesituatie en het scenario met maximale mogelijkheden voor ontwikkeling van de landbouwsector, het MER waar nodig een overzicht zal bieden van flankerend beleid en mitigerende maatregelen.

Het plangebied kenmerkt zich door een grote afwisseling van bebost gebied, een half besloten randzone van de Utrechtse Heuvelrug naar de Gelderse Vallei, open agrarische gebieden in de Gelderse Vallei en de overgang van de Heuvelrug naar de uiterwaarden. De landschappelijke waarden in het gebied zijn groot; wonen en recreatie zijn belangrijke functies in het gebied. De gemeente beoogt deze kwaliteiten te behouden en te versterken in onderlinge samenhang. Gegeven deze ambitie adviseert de Commissie om naast een scenario met maximale ontwikkelmogelijkheden voor de landbouwsector een alternatief te ontwikkelen gericht op behoud en ontwikkeling van andere belangrijke waarden in het gebied, waaronder landschap, natuur en recreatie. Daarbij denkt de Commissie aan een integraal alternatief waarin de volgende sturingsmogelijkheden benut worden:

- verdergaande zonering van agrarische ontwikkelingsmogelijkheden om knelpunten te voorkomen of te beperken dan wel aanwezige waarden te versterken; daarbij ligt het voor de hand onderscheid te maken tussen vier deelgebieden, te weten de uiterwaarden, het beboste middengebied, de half besloten randzone ten noorden van de Heuvelrug en de open gebieden ten noorden van de A12;
- het aantal nieuw- of hervestigingen in het landbouwon ontwikkelingsgebied;
- onderscheid in oppervlakte bouwperceel en het toestaan van nevenfuncties;
- verschillende opties voor het bestemmen van vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen (VAB's) en bouwpercelen bij bedrijfsbeëindiging en het gedifferentieerd toepassen van de Ruimte voor Ruimte regeling;
- al dan niet toestaan van (mest)vergistinginstallaties in bepaalde zones, inclusief locatiekeuze;
- inpassing van agrarische ontwikkelingen en recreatieve activiteiten in het landschap.

5. Milieugevolgen

5.1 Algemeen

Om het plan te kunnen toetsen aan wettelijke normen en beleid moet het MER de milieugevolgen beschrijven van de activiteiten die het bestemmingsplan maximaal mogelijk maakt, inclusief mogelijke ontheffingen en vrijstellingen, en gebruik van wijzigingsbevoegdheden (zie ook paragraaf 4.1 van dit advies).

Beschrijf zowel positieve als negatieve effecten en geef:

- een *kwantitatieve* beschrijving van de effecten op geurhinder, luchtkwaliteit en de gevolgen van stikstofdepositie op beschermde natuurwaarden;
- een *kwantitatieve* beschrijving van de alternatieven op de ontwikkeling van de ruimtelijke kwaliteit, het landschap en de cultuurhistorische / archeologische waarden, geluid, bodem en water en gezondheid.

Het Startdocument benoemt de milieuthema's die aandacht gaan krijgen in het MER globaal. In onderstaande paragrafen geeft de Commissie in aanvulling daarop specifieke aandachtspunten.

5.2 Leefomgevingkwaliteit

5.2.1 Verkeer

Maak in de beschrijving van de verkeersstromen en de verkeersveiligheid onderscheid in agrarisch verkeer, vrachtverkeer, personenauto's en fietsen. Geef inzicht in de gemiddelde situatie én pieksituaties.

5.2.2 Geur

- Betrek bij de vaststelling van de achtergrondbelasting van geurhinder⁴ ook de nieuwe veehouderij-initiatieven waarvan de omvang en de locatie (bij benadering) bekend is.
- Bij de uitwerking van de cumulatieve geurhinder kunnen bijlagen 6 en 7 van de "Handreiking bij Wet geurhinder en veehouderij"⁵ worden gebruikt.
- Maak gebruik van kaarten met de huidige en toekomstige geurniveaus.

5.2.3 Luchtkwaliteit

Eenvoudige berekeningen volstaan wanneer daarmee de keuzes tussen het maximale scenario en het integrale alternatief voldoende onderbouwd kunnen worden. Zijn alternatieven hiervoor onvoldoende onderscheidend geef dan de belasting door fijn stof aan de hand van zowel PM₁₀ als zeer fijn stof (PM_{2,5}). Presenteer de resultaten van deze berekeningen met contourenkaarten⁶ en geef per contour de hoeveelheid en ligging aan van woningen en andere gevoelige objecten en groepen.⁷

5.2.4 Geluid

- Ga in op de effecten op geluidsgevoelige bestemmingen en mogelijke knelpunten met wet- en regelgeving of lokaal geluidbeleid. Betrek daarbij het Besluit landbouw milieubeheer en het Besluit wijziging algemene regels voor inrichtingen milieubeheer (agrarische activiteiten).
- Besteed bij geluid aandacht aan de mogelijke consequenties voor stiltegebieden binnen het plangebied en in de directe omgeving.

⁴ De rekenmethodiek, V-stacks gebied, adviseert te werken met een bereik van 2 km. rondom het initiatief. Houdt deze afstand aan voor het in kaart brengen van de achtergrondbelasting van geur (cumulatieve geurhinder).

⁵ InfoMil, aanvulling van 1 mei 2007, op de Handreiking bij Wet geurhinder en veehouderij van de versie 1.0, 6 maart 2007.

⁶ Gebruik klassebreedtes van 1,0 µg/m³ of minder, indien breedtes van 1,0 µg/m³ onvoldoende onderscheiden.

⁷ Gebruik de Adres Codering Nederland (ACN)-bestanden. Gevoelige objecten zijn kinderdagverblijven, scholen, verpleeg- en verzorgingshuizen, woningen. Gevoelige groepen zijn kinderen, ouderen, mensen met long- of hartziekten.

5.2.5 Gezondheid

Beschrijf in kwalitatieve zin de risico's van zoönosen⁸, zoals MRSA⁹ en Q-koorts, en de mogelijke maatregelen om de risico's voor de omgeving zoveel mogelijk te beperken.¹⁰ Betrek hierbij de resultaten van onderzoek¹¹ in opdracht van het Ministerie van VWS naar de relatie tussen intensieve veehouderij en gezondheidsproblemen.

5.3 Natuur

Verstoring door recreatie

Besteed voor de gevoelige natuurgebieden (Natura 2000 en EHS) aandacht aan verstoring door verandering in recreatief gebruik. Ga in kwalitatieve zin in op de effecten van verandering in het aantal bezoekers, inclusief piekbelastingen en de intensiteit van fiets- en wandelverkeer.

Effect op Natura 2000-gebieden

Het Startdocument meldt dat gebruik gemaakt wordt van de provinciale verordening en dat daarmee significante effecten als gevolg van *stikstofemissies van veehouderijbedrijven* worden uitgesloten. Terecht meldt het Startdocument dat het MER ook zal ingegaan op

- andere bronnen dan veehouderij, zoals verkeer en industrie.
- activiteiten of maatregelen in het bestemmingsplan die ook kunnen leiden tot significante gevolgen zoals door verdroging, verstoring en versnippering
- de wijze waarop saldering wordt afgestemd met Gelderland.

Hiermee kan een volledig beeld gegeven worden van de mogelijke stikstofemissies, bijbehorende depositie en mogelijke effecten.

Provinciale Ecologische hoofdstructuur (EHS)

- Beschrijf de effecten op de EHS, in het bijzonder door verandering in verblijfs- en, dagrecreatie met de daarbij behorende voorzieningen en zonerings.
- Geef aan hoe het 'nee-tenzij' regime provinciaal is uitgewerkt. Beschrijf welke mitigerende maatregelen genomen kunnen worden. Geef ook aan welke positieve effecten te verwachten zijn bij realisatie van de EHS.
- Besteed aandacht aan de doelstellingen van de ecologische verbindingzones in het plangebied en de wijze waarop het voornemen en het alternatief deze doelstellingen beïnvloeden.
- Geef informatie over de aanwezigheid van bijzondere soorten en de mogelijke effecten van het voornemen c.q. alternatief daarop.

5.4 Landschap en cultuurhistorie

- De beschrijvingen van de landschappelijke kernkwaliteiten, cultuurhistorische en archeologische waarden in de structuurvisie kunnen worden overgenomen in het MER.

⁸ Een zoönose is een ziekte die kan worden overgedragen van dieren op mensen.

⁹ Infectie veroorzaakt door de Meticilline (antibioticum)-resistente *Staphylococcus aureus* bacterie.

¹⁰ Zie RIVM briefrapportnr. 215011002: Volksgezondheidsaspecten van veehouderijmegabedrijven in Nederland. Zoönosen en antibioticumresistentie.

¹¹ Zie 'Mogelijke effecten van intensieve veehouderij op de gezondheid van omwonenden: onderzoek naar potentiële blootstelling en gezondheidsproblemen', Heederik et al., IRAS, NIVEL, RIVM, 7 juni 2011.

- Ga bij de effectbeschrijving vooral in op de effecten op deelgebiedniveau (zie § 4.2), visualiseer deze effecten en beschrijf de kansen om landschapskwaliteiten te verhogen of nieuwe toe te voegen.

6. Monitoring en Evaluatie

Beschrijf in het MER hoe de gemeente invulling gaat geven aan monitoring en evaluatie. Een goede monitoring van de milieugebruiksruimte en de effecten van ontwikkelingen en maatregelen daarop is belangrijk om te kunnen beoordelen of activiteiten binnen de milieugebruiksruimte blijven en de ambities van de plannen gehaald worden.

Belangrijk is het evaluatiemoment vast te stellen. Een tussentijds evaluatiemoment biedt de mogelijkheid om tussentijds bij te sturen. Indien gekozen wordt voor tussentijdse evaluatie vraagt dit om flexibiliteit in het bestemmingsplan via bijvoorbeeld wijzigings- en onthefingsmogelijkheden.

7. Overige aspecten

Kaart- en ander beeldmateriaal

Gebruik in het MER recent kaartmateriaal (met legenda), dat de teksten inzichtelijk maakt en verduidelijkt. Neem in ieder geval kaarten op met daarop:

- de ligging en omvang van de bestaande bedrijven, in het bijzonder de veehouderijbedrijven in het buitengebied;
- de ligging van kwetsbare of te beschermen objecten;
- de ligging van Natura 2000-gebieden, beschermde natuurmonumenten, EHS-gebieden en andere (zeer) kwetsbare natuur in de nabijheid van het plangebied;
- de situering en status van landschappelijk en cultuurhistorisch (inclusief archeologisch) waardevolle gebieden en elementen.

Neem in ieder geval één kaart op met daarop aangegeven alle gebruikte topografische aanduidingen en relevante deelgebieden.

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau MER

Initiatiefnemer: college van burgemeester en wethouders van de gemeente Utrechtse Heuvelrug

Bevoegd gezag: gemeenteraad van de gemeente Utrechtse Heuvelrug

Besluit: vaststellen bestemmingsplan buitengebied Overberg, Maarn, Maarsbergen en Amerongen (OMMA)

Categorie Besluit m.e.r.:
plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie C14 en vanwege passende beoordeling

Activiteit: De gemeente stelt voor een deel van haar buitengebied een nieuw bestemmingsplan op. Het plan voorziet in agrarische ontwikkelmogelijkheden.

Procedurele gegevens:
aankondiging start procedure in de Staatscourant van 5 januari 2012
ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 9 januari 2012 tot en met 20 februari 2012
adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 6 januari 2012
advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 20 februari 2012

Samenstelling van de werkgroep:
Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:
ing. E.E.M. Coopmann-van Overbeek
ing. D. Hamhuis
ir. V.J.H.M. ten Holder (werkgroepsecretaris)
mr. M.A.P.C. van Loon (voorzitter)
ir. R.F. de Vries

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:
In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie heeft de hierna genoemde informatie van het bevoegde gezag ontvangen, die het uitgangspunt vormt voor haar advies. De Commissie heeft een locatiebezoek afgelegd. Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- Startdocument planm.e.r. bestemmingsplan buitengebied OMMA, 24 november 2011
- Structuurvisie 2030 "Groen dus vitaal", januari 2010
- Erfgoed in het Groen, Beleidsnota Cultuurhistorisch Erfgoed 2010 – 2015, april 2011
- Nieuwe landgoederen, Beleidskader Nieuwe Langoederen – 2010, november 2010
- Landschapsontwikkelingsplan Kromme Rijngebied (2010), november 2009

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

**Advies over reikwijdte en detailniveau van het
milieueffectrapport Bestemmingsplan buitengebied
Overberg, Maarn, Maarsbergen en Amerongen (OMMA)**

ISBN: 978-90-421-3447-8

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

